

V zadevi Fortunat proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (peti oddelek) na seji senata v sestavi:

Mark Villiger, *predsednik*,

Angelika Nußberger,

Boštjan M. Zupančič,

Ganna Yudkivska,

André Potocki,

Paul Lemmens,

Aleš Pejchal, *sodniki*, in Claudia Westerdiek, *sodna tajnica oddelka*,

po razpravi, zaprti za javnost, ki je bila 19. marca 2013,

izreka to sodbo, sprejeto navedenega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 42977/04) proti Republiki Sloveniji, ki jo je po 34. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču 29. novembra 2004 vložil slovenski državlján Zdenko Fortunat (v nadaljnjem besedilu: pritožnik).

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopal njen zastopnik.

3. 10. maja 2010 se je Sodišče odločilo, da bo vlado obvestilo o pritožbah glede trajanja postopkov in pomanjkanja pravnih sredstev v zvezi z njimi.

DEJSTVA

I. OKOLIŠČINE ZADEVE

4. Pritožnik je bil rojen leta 1962 in živi v Portorožu.

A. Prvi kazenski postopek (št. K 51/96)

5. 4. marca 1996 so pritožnika pripravili.

6. 3. julija 1996 je bila po končani preiskavi vložena obtožba zoper pritožnika na okrožnem sodišču v Novi Gorici. Obtožen je bil goljufije, tatvine, ponarejanja in zlorabe zaupanja.

7. 8. oktobra 1996 je bila prva obravnava. Med 8. oktobrom 1996 in 20. januarjem 1997 je sodišče opravilo osemindvajset obravnav. Leta 1997 je sodišče opravilo petdeset obravnav, leta 1998 enainštirideset obravnav, leta 1999 pa dvajset obravnav.

8. 30. septembra 1999 je državni tožilec spremenil obtožnico.

9. Od decembra 1999 do marca 2001 je sodišče opravilo enajst obravnav.

10. 13. marca 2001 je državni tožilec drugič spremenil obtožnico.

11. 22. oktobra 2001 je bila zadeva odstopljena novemu sodniku P. G. Sodišče je pod vodstvom novega sodnika opravilo dvajset obravnav. Po več pobudah za izločitev sodnika in tožbi za povrnitev škode, ki jo je proti njemu vložil pritožnik, je prvi sodnik od zadeve odstopil.

12. 8. januarja 2003 je prvostopenjsko sodišče odločilo, da bo o eni točki goljufije odločalo v ločenem postopku (K 3/2003).

13. 3. marca 2004 je bila zadeva odstopljena novemu sodniku G. K. Po civilni tožbi za odškodnino, vloženi proti sodniku P. G., je ta zaprosil, da ga iz zadeve izločijo (glej 11. odstavek). Med postopkom je pritožnik vložil več kazenskih ovadb in tožb za odškodnino proti sodnikom,

predsedniku sodišča in predsedniku Višjega sodišča v Kopru, pa tudi prošnji za spremembo krajevne pristojnosti.

14. 27. oktobra 2004 je bila prva obravnava, ki jo je vodil novoimenovani sodnik.

15. 8. novembra 2004 je sodišče opravilo obravnavo, pritožnik pa je vložil zahtevo za izločitev sodnika. Proti njemu je vložil tudi kazensko ovadbo, odškodninsko tožbo in ustavno pritožbo.

16. Med obravnavo 11. novembra 2004 je pritožnik znova vložil zahtevo za izločitev sodnika in predsednika sodišča.

17. Do konca leta 2004 je sodišče opravilo še devet obravnav. Pritožnik je iz protesta zavrnil udeležbo na šestih od devetih obravnav.

18. 10. januarja 2005 je okrožno sodišče v Novi Gorici po več kot dvesto obravnava, zaslišanju številnih prič in imenovanju enega izvedenca izreklo sodbo. Pritožnik je bil spoznan za krivega kaznivih dejanj v zvezi z goljufijo in zlorabo zaupanja. Obsojen je bil na šest let zapora. Obe stranki sta se pritožili.

19. 25. oktobra 2006 je Višje sodišče v Kopru izreklo sodbo. Pritožbeno sodišče je s sklepom delno spremenilo sodbo prvostopenjskega sodišča in pritožnika spoznalo za krivega še enega kaznivega dejanja. Kazen je bila povišana na šest let in šest mesecev zapora.

20. 22. januarja 2007 je pritožnik pri Vrhovnem sodišču vložil pritožbo proti drugostopenjski sodbi in zahtevo za varstvo zakonitosti.

21. 5. aprila 2007 je pritožnik vložil zahtevo za izločitev sodnikov Vrhovnega sodišča.

22. 26. aprila 2007 je Vrhovno sodišče zavrnilo pritožnikovo zahtevo za varstvo zakonitosti. Zavrnjene so bili tudi zahteve za izločitev.

23. 26. junija 2007 je Vrhovno sodišče odločilo o pritožbi proti drugostopenjski sodbi. Pritožbi so ugodili, drugostopenjsko sodbo pa spremenili. Pritožnik je bil obsojen na pet let in šest mesecev zapora.

24. 11. oktobra 2007 je pritožnikov zastopnik vložil zahtevo za varstvo zakonitosti, s katero je izpodbijal odločitev o pritožbi (glej 23. odstavek).

25. 7. julija 2008 je Vrhovno sodišče zavrnilo pritožnikovo zahtevo za varstvo zakonitosti. Pritožnik je vložil ustavno pritožbo.

26. 5. novembra 2010 je Ustavno sodišče pritožbo zavrnilo.

B. Drugi kazenski postopek (št. K 3/2003)

27. 30. oktobra 2006 je po sklepu o ločitvi postopka (glej 12. odstavek) okrožno sodišče v Novi Gorici izreklo sodbo. Pritožnik se je pritožil.

28. Višje sodišče v Kopru je 16. januarja 2008 pritožbo zavrnilo. Pritožnik je vložil predlog za revizijo.

29. Vrhovno sodišče je 16. decembra 2009 pritožbo zavrnilo. Pritožnik je vložil ustavno pritožbo.

30. 10. oktobra 2011 je ustavno sodišče pritožbo zavrnilo.

II. UPOŠTEVANA DOMAČA ZAKONODAJA

31. Za upoštevano domačo zakonodajo glej *Tomažič proti Sloveniji* (št. 38350/02, 13. december 2007).

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

32. Pritožnik se je pritožil zaradi predolgega trajanja postopkov. Skliceval se je na prvi odstavek 6. člena konvencije, ki se glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o ... kakršnih koli kazenskih obtožbah zoper njega ... v razumnem roku odloča ... sodišče ..."

33. Smiselno se je pritožnik tudi pritožil, da so bila razpoložljiva pravna sredstva pri predolgotrajnih postopkih v Sloveniji neučinkovita. 13. člen konvencije se glasi:

"Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi, če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti."

A. Sprejemljivost

34. Vlada je ugovarjala neizčrpanje notranjepravnih sredstev za oba postopka.

35. V zvezi s prvim postopkom je vlada zatrjevala, da je pritožnik glede na to, da je prejel predlog za poravnavo v skladu s 25. členom Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja ("zakon iz leta 2006"), imel na voljo notranjepravna sredstva na podlagi 25. člena. Poleg tega se je sklicevala, da notranjepravna sredstva niso bila izčrpana pri delu postopka pred Vrhovnim sodiščem, ki je potekal po 1. januarju 2007, ko je bila uveljavljena nova zakonodaja.

36. Pritožnik je te trditve izpodbijal.

37. Sodišče ugotavlja, da prehodna določba zakona iz leta 2006, tj. 25. člen, določa postopek, ki ga je treba upoštevati v zvezi s pritožbami, pri katerih je kršitev zahteve po "razumnem roku" že prenehala in ki so bile pri Sodišču vložene pred 1. januarjem 2007. Ker se je postopek, v katerem je bil pritožnik stranka, nadaljeval pred Vrhovnim sodiščem po tem, ko je bila uveljavljena nova zakonodaja, ta določba ne velja za pritožnikovo zadevo.

38. Glede uporabe drugih določb zakona iz leta 2006, predvsem 19. člena, pa Sodišče ugotavlja, da je bil postopek v tej zadevi pravnomočno končan pred uveljavitvijo zakona iz leta 2006 in se je nato nadaljeval pred Vrhovnim sodiščem. Ker je takrat veljal zakon iz leta 2006 (glej, nasprotno, *Žurej proti Sloveniji*, (dec.), št. 10386/03, 17. odstavek, 16. marec 2010), pritožnik ni imel možnosti zahtevati odškodnine za zamude, ki so nastale v postopku (glej smiselno *Tomažič proti Sloveniji*, št. 38350/02, 41.–45. odstavek, 13. december 2007, in *Lesjak proti Sloveniji* (št. 33946/03, 54.–55. odstavek, 21. julij 2009).

39. Ugovor vlade o neizčrpanju notranjepravnih sredstev v zvezi s prvim postopkom je torej treba zavrniti.

40. Sodišče tudi ugotavlja, da ta del pritožbe ni očitno neutemeljen v smislu točke a tretjega odstavka 35. člena konvencije. Prav tako pritožba ni nesprejemljiva iz katerih koli drugih razlogov. Torej jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

41. Sodišče v zvezi z drugimi postopki ugotavlja, da na prvi stopnji 1. januarja 2007 ni bil končan in se je nadaljeval še več kot tri mesece. Glede na ugotovitve Sodišča v zadevah *Grzinčič proti Sloveniji* (št. 26867/02, 3. maj 2007, 110. odstavek) in *Nezirovič proti Sloveniji* (št. 16400/06, (dec.), 18. november 2008, 27.–42. odstavek), je treba pritožbe po 6. in 13. členu razglasiti za nesprejemljive v skladu s prvim, tretjim in četrtem odstavkom 35. člena konvencije.

B. Utemeljenost

1. 6. člen

42. Obdobje, ki ga je treba upoštevati, se je začelo 4. marca 1996, ko je **bil pritožnik priprt**, in končalo 5. novembra 2010, ko je bil izdan sklep Ustavnega sodišča. Postopek je torej na štirih sodnih stopnjah trajal štirinajst let in sedem mesecev.

43. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumno trajanje postopka presojati glede na okoliščine zadeve in glede na naslednje kriterije: zapletenost zadeve, ravnanje pritožnika in pristojnih organov ter pomen zadeve za pritožnika v sporu (glej med številnimi drugimi zadevami *Frydlender proti Franciji* [VS], št. 30979/96, 43. odstavek, ESČP 2000-VII).

44. Sodišče ugotavlja, da se zadeva nanaša na kazenski postopek, ki obravnava več kaznivih dejanj, zato se lahko šteje za zapleteno.

45. Sodišče ob preučevanju pritožnikovega vedenja ugotavlja, da je pritožnik vložil večkratno zahtevo za izločitev sodnikov, pa tudi kazenskih ovadbe in tožbe za odškodnino proti sodnikom; posledica je bila, da so od zadeve odstopili trije sodniki. Sodišče ponavlja, da ima pritožnik sicer pravico uveljaviti svoje postopkovne pravice, vendar mora tudi prevzeti posledice, ko takšno uveljavljanje pravic vodi v zamude (glej med drugim *Malicka-Wąsowska proti Poljski* (dec.), št. 41413/98, 5. april 2001, in *Peryt proti Poljski*, št. 42042/98, 2. december 2003). Sodišče ob upoštevanju okoliščin te zadeve meni, da je imelo ravnanje pritožnika negativen učinek na dolžino postopka.

46. Kljub temu, da je k zaostankom prispeval tudi pritožnik in kljub zapletenosti zadeve pa Sodišče ne more spregledati dejstva, da je prvostopenjsko sodišče za izrek sodbe potrebovalo devet let. Najdaljša obdobja nedejavnosti so bila takrat, ko so zadevo dodeljevali novim sodnikom (glej 11.–13. odstavek).

47. Sodišče ob upoštevanju vsega navedenega in svoje sodne prakse (glej, na primer, *Rumpf proti Nemčiji*, št. 46344/06, 41.–46. odstavek, 2. september 2010; *Tomažič proti Sloveniji*, št. 38350/02, 54.–61. odstavek, 13. december 2007; in *Jazbec proti Sloveniji*, št. 31489/02, 64.–69. odstavek, 14. december 2006) meni, da je postopek v obravnavani zadevi trajal predolgo in ni bil v skladu z zahteva po "razumnem roku".

Torej je bil kršen prvi odstavek 6. člena.

2. 13. člen

48. Sodišče ponovno poudarja, da 13. člen zagotavlja učinkovito pravno sredstvo pred domačim organom za očitano kršitev zahteve po prvem odstavku 6. člena, da se zadeva obravnava v razumnem roku (glej *Kudła proti Poljski* [VS], št. 30210/96, 156. odstavek, ESČP 2000–XI).

49. V tej zadevi Sodišče ni prepričano, da bi pritožnik lahko imel dostop do odškodninskega zahtevka, in Sodišče ugotavlja, da so pravna sredstva zakona iz leta 2006 neučinkovita (glej 37.–38. odstavek zgoraj). Sodišče ne vidi razloga, da bi glede pravnih sredstev, ki so bila na voljo pred izvajanjem zakona iz leta 2006, odločilo drugače kot v prejšnjih zadevah, v katerih je ta pravna sredstva spoznalo za neučinkovita (glej *Lukenda proti Sloveniji*, št. 23032/02, 6. oktober 2005).

50. Sodišče torej meni, da je bil pri obravnavani zadevi kršen 13. člen, saj v domači zakonodaji ni bilo pravnega sredstva, s katerim bi lahko pritožnik dosegel odločitev sodišča, ki bi potrdila njegovo pravico do obravnave zadeve v razumnem roku, kakor je določeno v prvem odstavku 6. člena.

II. DRUGE ZATRJEVANE KRŠITVE KONVENCIJE

51. Pritožnik se je na podlagi 6. člena konvencije nazadnje pritožil, da so bili domači postopki nepošteni, sodniki pa pristranski in nesposobni. Med drugim se je pritožil, da so mu sodili v odsotnosti, da ni imel primerne časa za pripravo obrambe, da je bila obtožnica nezakonito razširjena, da je bilo izvajanje dokazov nepošteno in njemu v škodo, saj so večino njegovih zahtev zavrnili. Pritožil se je tudi, da so bila sodišča pristranska, sodbe dvoumne, obtožba pa je temeljila na nezakonito pridobljenih dokazih.

52. Po preučitvi navedenih očitkov Sodišče glede na vse razpoložljivo gradivo, in kolikor so očitane zadeve v njegovi pristojnosti, ugotavlja, da ti ne kažejo, da bi bili kršeni členi, na katere se je skliceval pritožnik. To pomeni, da je ta del pritožbe očitno neutemeljen ter ga je treba zavrniti skladno s točko a tretjega odstavka in četrtrim odstavkom 35. člena konvencije.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

53. 41. člen konvencije določa:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. Škoda

54. Pritožnik je zahteval 10.000 EUR za nepremoženjsko škodo.

55. Vlada je zahtevek izpodbijala.

56. Sodišče meni, da je pritožnik imel nepremoženjsko škodo. Po načelu pravičnosti mu na tej podlagi prisoja 6.720 EUR.

B. Stroški in izdatki

57. Pritožnik je zahteval tudi 500 EUR za stroške in izdatke, ki so nastali v postopku pred Sodiščem.

58. Sodišče ugotavlja, da ni podrobneje opredelil ali utemeljil svojih zahtevkov. Zaradi tega Sodišče na tej podlagi ne prisoja ničesar.

C. Zamudne obresti

59. Po mnenju Sodišča je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE

1. z večino glasov razglša, da je pritožba glede predolgega trajanja prvega postopka in pomanjkanja učinkovitega pravnega sredstva sprejemljiva;
2. soglasno *razglša*, da je preostali del pritožbe nesprejemljiv;
3. *razsoja* s šestimi glasovi proti enemu, da sta bila kršena prvi odstavek 6. člena in 13. člen konvencije;

4. *razsoja* s šestimi glasovi proti enemu,
- a) da mora tožena država v treh mesecih od dne, ko postane po drugem odstavku 44. člena Konvencije sodba dokončna, pritožniku za nepremoženjsko škodo plačati 6.720 EUR (šest tisoč sedemsto dvajset evrov) in morebitni davek;
 - b) da se za navedeni znesek od dneva, ko poteče navedeni rok treh mesecev, do plačila obračunajo linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji mejne posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, za vse zamujeno obdobje z dodanimi tremi odstotnimi točkami;
5. soglasno *zavrača* preostali del zahtevka pritožnika za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v angleškem jeziku in 18. aprila 2013 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Claudia Westerdiek
sodna tajnica

Mark Villiger
predsednik

Skladno z drugim odstavkom 45. člena konvencije in drugim odstavkom 74. člena Poslovnika Sodišča je tej sodbi priloženo ločeno mnenje sodnika Pejchala.

M. V.
C. W.

LOČENO ODKLONILNO MNENJE SODNIKA PEJCHALA

Ne strinjam se z večinsko ugotovitvijo kršitve pritožnikove pravice do poštenega sojenja v "razumnem roku" iz razlogov, ki sem jih navedel že v svojem ločenem mnenju v zadevi *Podbelšek Bračič proti Sloveniji*, št. 42224/04.